

kaptuk, hogy amit az épp leszerelt (immár egyetemista) felsőbbévesek mondanak, azt most jegyezzük meg, csináljunk úgy, ahogy mondják, még akkor is, ha nem értünk belőle semmit.

Ez óriási segítség volt! Már a laktanyába érkezéskor követjük az utasításokat, így történhetett az, hogy legtöbb esetben nem egyedül kerültünk az egyes alakulatokhoz, hanem párosával. Amikor az elején sorba állítottak és beosztottak minket, együtt kellett maradnunk, amennyire csak lehetett. Emiatt (no és a későbbi szerencse is úgy hozta), Sz betűsként Tóthúrral kerültem egy alegységbe. 40 év után is azt mondom, lehet, hogy

ez az életemet mentette meg: az ő bölcsessége (mint a történetekből kiderül, ő már a gimnázium elején is nagyon bölcs volt, a szó szoros értelmében), humora, okossága, taktikai érzéke egész idő alatt olyan szellemi és lelki támaszt adott nekem, ami a túléléshez nélkülözhetetlen volt. Az elmesélésekből úgy gondolom, hogy más alegységeknél, illetve más laktanyákban is (Zalaegerszeg, Szombathely) az osztálytársak sokat jelentettek egymásnak az életünknek ebben az embert próbáló szakaszban. Én mindenképpen köszönettel tartozom ezért.

Regisztráció és gyülekező a Fazekas előtt (2010)

„Száz kicsi gólya fújja a nótát!” – A gólyatábor története mozaikokban

Prológus

Korábbi, az iskola évkönyvében megjelent írásaim (2023: *A Lúd-avató története 1996-tól 2006-ig*, 2024: *A Fazekas+ Fesztivál története*) elején sosem szólítottam meg az olvasót közvetlenül, most azonban mást kívánok a körülmények. A gólyatáborról ugyanis nehéz olyan stílusban írni, ahogy eddig tettem. A szer-

vezőkkel és más csoportvezetőkkel egyetértve azt vallom, érdemes a gólyatábor egyes elemeit titokban tartani, nehogy „lelőjük a poént”. Amikor 2021-ben a saját gólyatáboromra készültem, természetesen én is megnéztem az előző évek aftermovie-jait, és ezután azt hittem, nagyjából tudom, hogy néz ki egy fazekasos gólyatábor. Megérkezve nagy meglepe-

tés várt rám, a legjobb értelemben. Ezután fogalmazódott meg bennem az az elv, miszerint az első gólyatáborban úgy érdemes részt venni, hogy minél kevesebbet tud róla az ember. Ez talán egy kicsit viccesen hangzik egy, a gólyatáborok múltját feldolgozó cikk elején, de éppen ezért csak olyan aspektusokról írtam, amelyek nem csorbítják a gólyatábor jelentette élményt.

Véleményem szerint a gólyatábor a kapuja nemcsak a Fazekasnak, hanem a fazekasos diákprogramoknak is. Kissé patetikusan fogalmazva itt válik valaki fazekasossá. Természetesen ennek van valóságalapja, mivel a gólyatáborban nemcsak a diákprogramok alapköveivel találkoznak a kilencedikesek, hanem az ezekben valamilyen szerepet vállaló diákokkal is megismerkedhetnek, így egyfajta összbenyomást kapnak a diákéletről. Az ismerkedős játékok, a kántálás, az egész atmoszféra elsőre kissé ijesztő, de mégis magával ragadó. Legálább is én így éltem meg 2021-ben.

A gólyatábor alapkövei

A gólyatábor a fazekasos diákság által szervezett „három nagy” rendezvény (gólyatábor, Lúdavató, Fazekas+ Fesztivál) közül a legfiatalabb, viszont a legkonzisztensebb is. A Lúdavató és Fazekas Napok (a Fazekas+ Fesztivál elődje) gyökerei a 60-as évekre nyúlnak vissza, míg a gólyatábor a 90-es évek végéről ered. Előzmények természetesen voltak, pl. az 1980-as években a nagygyimnazista elsősök a tanévet a szocialista nevelési céloknak megfelelően szüretelő táborral kezdték, és minden osztályt egy idősebb osztály patronált. A korai gólyatáborok lefolyása nagymértékben eltért a rendezvény később kialakult formájától. 1998-ban a 2001B, 1999-ben a 2002C rendezett gólyatábort, elsősorban a C osztály számára, de a többi osztályból is akadtak résztvevők. Az ezt követő pár évben egy egynapos összeismerkedő akadályversenyt tartottak a gólyáknak. Az első, mai értelemben vett gólyatábor, amelyben mind a négy osztály részt vett, 2003 augusztusára keltezhető.

A gólyatábor gerincét a csapatversenyezés adja. A legtöbb feladatért pontokat kapnak az egyes csapatok, így az első helyezett a gólyatábor végén elnyerheti jól megérdemelt jutalmát. Az éppen aktuális helyezéseket pedig egy nagy kifüggesztett ranglistán követhetik a tábor résztvevői. A pontszerzésnek szerves részei az úgynevezett „egypercesek”. Ennek keretében minden csapat kiválaszt egy vagy több gólyát, amennyit az adott feladat igényel, akik kiállnak a gyülekezőtér

közepére. A feladatok általában rövid lefolyásúak, ahogy az a program nevéből is következik. Az a csapat nyer, amelyik a leggyorsabban vagy legpontosabban tudja elvégezni a feladatot. Az egyperces műfaj, mint sok más mai program, 2017-ből származik.

Főszervek, KT-sok, médiások és csoportvezetek

A gólyatábor működésének egyik alapköve a szervezők „pozícióinak” hierarchiája és ebből adódó feladataik. Sok szempontból ezek adják a rendezvény gerincét. Ma a gólyatábor résztvevői hat, pólóval megkülönböztetett „kategóriába” oszthatóak. Legtöbbször a gólyák vannak, a leendő kilencedikes diákok, akiket 10 színnel ellátott csapatba sorolnak. Minden csapat kb. 12 főből áll. Utánuk jön a 40 csoportvezető, csapatonként 4-4. A kívánatos arány 2 „tapasztalt” és 2 „tapasztalatlan”. Ezután a Media Team következik, akik a Fazekas Studio tagjaiból verbuválódó, hangosításért és dokumentálásért felelős csapat. A szervezők két kategóriája a főszervezők és a Kreatív Team. Előbbiek a gólyatábor általános szervezését intézik, míg a Kreatív Team a programok kitalálásáért és levezetéséért felelős. Természetesen e feladatköröket nem választja el éles határ, így általában számos átfedés van közöttük. A „hierarchia” tetején a tanárok találhatók, akik a Fazekas tanári karát képviselik, és egyben a tábor biztonságos lefolyását is szemmel tartják.

A korai gólyatáborokat egyes osztályok szervezték, illetve felügyelték, így még nem volt szükség a szerepkörök elkülönítésére. 2003-tól már biztosan létezik a „szervezők” és a „csoportvezetők” kategóriája. A 2000-es évek közepére már kialakult egy diákokból álló szervezői csapat, illetve az a gyakorlat, hogy a leendő csoportvezetőket interjú útján választják ki. A 2005-ös gólyatábor botrányos lefolyása miatt nagyobb tanári ellenőrzés alá vonták a rendezvényt. Fontos leszögezni, hogy a „szervező” kifejezését a korai években összegzően használták, a csoportvezetőkre és a médiásokra is értették. 2007-ben tűnt fel először a „Kreatív Team” elnevezés. Ezt nem szabad összetéveszteni a mai értelmével, mivel akkoriban ez nem szervezői pozíció volt, hanem egy gyűjtőfogalom, amelybe a csoportvezetők és a médiások is beletartoztak. Feltehetően 2008-tól kezdték a Fazekas Studio tagjaiból álló csapatot „Media Team”-ként emlegetni. 2010 körül jelent meg a „főszervező” elnevezés. A 2013 táján felbukkanó, rövid életű „Multitask Team” a főszervezők és a médiások alkotta hibrid volt. 2015-

ben a gólyatábori pozíciók kiegészülnek a modern „Kreatív Team”-mel (KT). Így létrejött a ma is ismert felállítás.

2011-ből már van forrásunk arról, miként kellett akkoriban helytállniuk a leendő szervezőknek. A szervezői pályázat kétfordulós volt. A jelentkezők írásban dolgozták ki egy gólyatábor témáját és egy nap programját, vagy egy gólyatábor előkészítésének egész éves tervét (a csoportvezetők kiválasztásától a tábor kezdetéig). Emellett kötelező feladatuk volt az első, két órás csoportvezetői gyűlés programjának kimunkálása, illetve egy rövid motivációs levél megírása is. A leadási határidő február 21-e volt, az eredményhirdetés pedig március elsején történt meg. A csoportvezetőknek is hasonló stílusú pályázaton kellett részt venniük. Legkorábbi biztos adatunk 2012-ből van, de feltehető, hogy a két pályázat egyidős. A leendő csoportvezetőknek először egy új programot kellett kitalálniuk és integrálniuk egy általuk kitalált témába. A második feladat keretében egy esős nap programtervét dolgozták ki, új feladatokkal és órákra lebontva. Az utolsó részben pedig négy krízishelyzetet kellett megoldaniuk (pl. mi a teendő, ha a gólya kiszökik a tábor területéről). Leadási határidőként november 19-e szolgált. Érdekes, hogy a pályázat külön említi, ha a jelentkező „egyéb szervezési munkát, kreatív feladatokat kíván végezni”, azt jelezze pályázatában. Megfigyelhető, hogy a mai állapothoz képest a szervezői és csoportvezetői felvételi időszávjai meg vannak cserélve. 2014-ben egyszerűsödött a

A 2003-as gólyatábor szervezői csapata (Káptalanfüred)

pályázat. A motivációs levél megmaradt, viszont második feladatként a jelentkezőnek a tábor lebonyolítását érintő változtatási javaslatait kellett kifejteni. A leadási határidő december 23-ra toldott ki.

2015-től megjelent a jelentkezés mai formája: Google Űrlapokon keresztül leadott jelentkezés, majd egy szóbeli beszélgetés. 2016-ban és 2017-ben egy meglévő tematikához kellett új programokat kitalálni és meglévő programokat „rá-

A pontverseny tabella kifüggesztése (Balatonalmádi, 2005)

A Kreatív Team (2007, Káptalanfüred)

húzni” az új témára, emellett egy ötmondatos motivációs levél megírása is elvárás lett. 2018-tól egy új tematika kitalálásával bővültek a kérdések. A felvételi ezzel elnyerte mai formáját. Feltehetően ezt a fejlődési ívet követte a főszervező és KT-s jelentkezés is. Ezek különválására először 2018-ból van példa.

14 szín, 200 póló

A gólyatábor egyik alapkövének számít a gólyák 10, színnel ellátott csoportba osztása. Meghatározott színek tartoznak az egyes pozíciókhoz. A csoportok sötétkék, világoskék, sötétzöld, világoszöld, piros, bordó, lila, sárga, barna és szürke színekkel különböztetik meg magukat. Fekete színű pólójuk van a főszervezőknek, narancssárga a Kreatív Teamnek, rózsaszín a Media Teamnek és fehér a tanároknak.

A korai gólyatáborokban kevesebb csoport volt, mint ma. 2003-ban és 2004-ben feltehetően 7 csapat, míg 2005-ben 5, 2006-ban újra 7, 2007-től pedig a mára bevált 10. Az egyetlen kivétel 2015, mivel akkor csak 9 csapat szerveződött. A korai idők kis létszámai azzal magyarázhatóak, hogy akkoriban jóval kevesebb leendő fazekasos ment a gólyatáborba, valószínűleg kevesebb lehetőség is adódott a rendezvény reklámozására, így nem volt szükség ennyi csapatra, mint ma. A csapatokat kezdetben kézenfekvő módon elsősorban számokkal különböztették meg. 2005-ben már megjelenik a csapatok színei szerinti felosztása. A 2000-es évek gólyatáborait ábrázoló fotókat nézegetve olykor nehezen dönthető el, hogy éppen milyen kategorizálás volt érvényben. Pl. 2006-ban a csapatok maguknak adtak nevet a számuk mellé. 2010 környékére a színnel és számmal történő megjelölés keveréke alakult ki. Ez a dualista módszer egészen a 2020-as gólyatáborig volt bevett, utána a szín általi meghatározás vált az egyetlen megkülönböztetéssé.

A gólyatábori pólók és egyéb megjelölő holmik története is meglepően hosszú nyúlik vissza. Az első nyomtatott pólók 2005-ben jelentek meg. A pólók elején és hátulján lévő dizájn 2005-től egészen a 2014-es gólyatáborig szinte változatlan maradt a betűtípus kivételével, amely 2007-ben vette fel mai formáját (Berlin Sans FB Demi Bold). 2015-ben „modernizálták” a póló kinézetét, majd 2016-tól megjelentek a gólyatábor éppen adott tematikájához illeszkedő póló dizájnok. Az elől lévő illusztráció szinte minden évben más, viszont a hátsó kép felirata és gólya „alapja” mindmáig ugyanaz, mint 2005-ben. Ekkor a csoportvezetők ebből a „szervező” feliratú pólóból

kaptak a színükkel megegyező kivitelben. A szervezők pedig fekete vagy kék pólóinget hordtak. Készült egy ugyanolyan dizájnú fehér színű póló, amelyen nem szerepelt semmiféle titulus. Ezt főként néhány gólyán, tanáron és „főszervezőn” lehetett látni. Ebben az évben a pólók mellé készültek még névkártyák és karszalagok is, sőt, néhány egyedi láthatósági mel-

MULTITASK TEAM

FAZEKAS GÓLYATÁBOR

**2014.
augusztus
25 - 28.**

EPSON
EXCEED YOUR VISION

KÁPTALANFÜRED

A 2007 és 2014 között használt póló minta

lény is. 2006 és 2009 két olyan év volt, amelyben nem készültek egyedi pólók. 2009-ben a gólyák egy részén láthatóak egyszínű pólók, melyekre filccel írtak és rajzoltak. 2007-ben kétféle póló készült. A főszervezőknek fekete, a csoportvezetőknek és más szervezőknek pedig piros színű. 2008-ban megjelentek a csoportokhoz tartozó pólók. Most már a gólyák is kaptak a csapatszínükkel ellátott pólót, amelyet a tábor idejének nagy része alatt hordtak. Érdekesség még, hogy a csoportvezetők pólója az adott szín eltérő árnyalata volt. 2010-ben jelent meg a pólókon a „csoportvezető” és a „tanár” titulus, és feltűnt a mindenki által hordott passz, többnyire az adott színhez „passzoló” nyakpánttal. 2011-ben debütáltak a karszalagok, amelyek színe neonzöld, a szervezőké pedig piros. A tanárok pólószíne fehér lett (ma is az). 2011-ben – feltehetően az egyik szervezőn – feltűnt egy unikálisnak mondható „centenárium” feliratú narancssárga póló. 2013-ban már biztosan használták a „Media Team” feliratú pólót, amely 2014-től bizonyíthatóan elnyerte később megszokott rózsaszín színét. 2015-től állt be a ma is ismert helyzet a „Kreatív Team” titulus megjelenésével és a hozzá rendelt narancssárga színnel.

Tánc, zene, ritmus, láz!

A gólyatánc és a hívózene közös története tíz évre nyúlik vissza, de alapjaik még régebbiek. Ezek mindenki számára egyedivé teszik saját gólyatáborát, és olyan közös kötődési alapot teremtenek meg egy-egy évfolyamban, amely még évekkel később a szalagavatón is összehozza a résztvevőket. Írott forrás vagy hanganyag hiányában az egyes gólyatáborokra jellemző konkrét dal korai története homályos. A hangosítás már 2003-ban is rendelkezésre állt, így a számítógépre mentett dalok vagy más fizikai hanghordozókon tárolt zenék lejátszása nem ütközött akadályba. A 2003-as gólyatáborról készült beszámolóban olvashatjuk, hogy a tábor „himnuszává” vált a Republic *Jó reggelt kívánok* c. dala. A 2007-es gólyatábor indulója a 4F Club *Balaton* *láz* c. száma volt. Ezt a dalt a gyülekezőkor játszották le, így arra lehet következtetni, hogy már hívózeneként funkcionált. A 2013-as gólyatáborban megjelent az a szabály is, hogy ha az ember meghallja a hívózenét, azonnal a gyülekezőterre kell mennie. Az első gólyatábor, amelynek hívózenéje pontosan ismert, a 2015. évi, melyben az Intim Torna *Illegál Örökké* c. számát hallgatták rongyosra a négy nap alatt.

A hívózenét az utóbbi években kiterjedt szempontrend-

A szervezők tánca (2006, Káptalanfüred)

Gólyatánc (2021, Velence)

Gólyatánc (2022, Balatonrendes)

Albert Attila, Bihari Péter, Dobos Sándor és Orosz Gyula tanár urak a vonaton utazva (2003)

szer alapján választják ki. Először is: legyen magyar nyelvű, hogy mindenki értse a szöveget és ezáltal együtt tudja énekelni. Másodsorban fontos a megfelelő tempó és hangulat, hogy segítse a gyülekezők dinamikus lefolyását. Harmadsorban pedig mentesnek kell lennie a trágár kifejezésektől. A hívózenét a csoportvezetők és a szervezők közösen választják ki. Mindenki javasolhat dalokat és mindenki szavazati joggal bír. A közelmúltban 2022-ben keletkezett belsős „botrány” a hívózenék kapcsán, mikor is a FISH! *Ne is figyelj rám* c. dalát választottuk 19 szavazattal, de helyette a leköszönt szervezők egy része a Ricsárdgír *Let's Dance* című számát szeretne volna, amely a szavazáson csak második lett. Az utolsó pillanatban, már a vonaton utazva tudtuk meg, hogy kompromisszumként a megosztott harmadik helyen szereplő Korda György-sláger, a *Reptér* lett a végső befutó. A döntésnek szinte senki sem örült, hiszen nem közös megegyezés alapján született, de a gólyatáborban sokunk megkedvelte a számot.

A gólyatáncok története is hasonló ívet járt be, mint a hívózenéké. A fotókat nézve sokszor nehéz eldönteni, mikor zajlott spontán vagy előre kidolgozott koreográfiájú táncolás. A korai években gyakran szerveztek reggeli táncos aerobic programokat testedzés céljából, amelyekben a szervezők mutatták be a mozdulatokat. A reggeli tánc még a gólyatáncok megjelenését követően is sokáig, egészen 2016-ig fennmaradt. 2014-ben jelent meg a külön koreográfiával ellátott,

megadott dalokra épülő gólyatánc. Ebben az évben a Rednex *Cotton Eye Joe* c. száma lehetett a gólyatánc zenéje. Az első két évben csak egy dal képezte a gólyatánc zenéjét, 2016-tól kezdve több (kb. 5) dalból vágják össze. Összhossza két és fél-három perc. 2014-ben és 2016-ban a szervezők is betanultak egy saját „gólyatáncot”, amelyet a tábor első estjén elő is adtak. 2018-ban már biztos, hogy a csoportvezetőkől verbuválódott a koreográfiát kitaláló és betanító csapat, ám nem zárta, hogy az előző években is ez volt a helyzet. Ez nem feltétlenül egy zárt csapat, gyakran a szervezők közül is csatlakoznak hozzá, illetve a táncitanításban más csoportvezetők is segíthetnek. 2021-től az utolsó dalnak kötelezően magyar nyelvűnek kell lennie. Az előző években ez nem volt szokás, kivéve a 2016-os gólyatábort, ahol már megjelent ez a motívum. A táncok zenéje általában az adott vagy előző évben népszerű, illetve régebbi slágerekből áll.

Győztesek és vesztesek, játékosok és nézők

Miként a zene és a tánc, a sport is komoly múltra tekint vissza a gólyatáborban. Mivel a legtöbb táborhelyen akad egy focipálya vagy egy nagyobb lapos terület, így semmi sem szabgátat a sporttevékenységnek. Ez volt a helyzet a 2003. évi gólyatáborban is. A beszámolóból megtudhatjuk, hogy a második nap estjén egy focimeccs keretében mérköztek meg a fazekasok a Vörösmarty Mihály Gimnázium diákjaival, akik

A focimeccs szurkolói (2003, Káptalanfüred)

győztesen kerültek ki az összecsapásból, ami nem meglepő, mivel sporttagozatosok lévén fölényben voltak. Ugyancsak a vörösmartysok nyerték a negyedik napon a kosárlabda visszavágót. Az ötödik este pedig egy gólya-szervező focimeccset rendeztek, ahol a gólyák kerekedtek felül. A táborhelyek változásával más és más sportok kerültek előtérbe. Sok éven át nem kapott külön „blokkot” a sportolás, vagy ha igen, akkor viszonylag rövidet. A 2010-es évek közepe-vege előtt a Balaton-parti táborok gyakori programja volt a fürdés. A mai értelemben vett „sportnap” 2017-től jelent meg. A sportnap szervezésében az a különleges, hogy a csoportvezetők közül kerül ki a szervező. Ennek hagyománya 2017-ből eredeztethető, amikor is Marossi Máté (2019C) vállalta a sportnap szervezését Visontai Miklós tanár úrral együtt. 2018-tól kezdve más csoportvezetők is besegítettek a sportnap lebonyolításban, mivel az egyes sportok (pl. futball, röplabda, frizbi) külön személyeket igényeltek. 2021-től kezdve jelentősen megnőtt a sportnapban segédkező csoportvezetők száma, mivel mindenkinek kötelező lett egy extra feladat (pl. táncitanítás) vállalása.

Epilógus

„Anno” (szeretem használni az „anno” szót, akkor is, ha csupán pár évvel ezelőtt történetekre hivatkozom) kilencedikesként kezdett el érdekelni a Fazekas diákéletének története, de egy

A sorverseny egyik fő szurkolója (2020, Balatonakali)

(eredetileg az íróasztalfióknak szánt) írás ötlete csak tizedikben fogalmazódott meg bennem. Ahogy a prolókusban is említettem, nagy hatással volt rám az első gólyatáborom. Mivel ez volt az első fazekasos diákélményem, így máig ez az egyik legkedvesebb is. A 2022-es gólyatáborba felvételt nyertem csoportvezetőként, ezután vettem bele magam igazán a diákéletbe. Sok ismeretségem származik a gólyatáborokból, így nem véletlen, hogy olyan közel áll a szívemhez. Csoportvezetőként, saját gólyáimat terelgetve megpróbáltam visszaadni ugyanazt az élményt, mint amit én kaptam 2021-ben. Örülök, hogy az iskola diákéletének múltját bemutató „trilógiám” záró része a gólyatáborról szól, még ha ez a feladat a titoktartás és az öncenzúra miatt újszerű kihívást jelentett is. Forrásként – mint a korábbi években is – régi iskolaújságokat, évkönyveket, fényképeket, videókat használtam. Remélem, hogy írásaimmal sikerült rávilágítanom a gólyatábor, a Lúdatató és a Fazekas+ Fesztivál működésének, hagyományainak, felépítésének eredetére. Kissé közhelyesen hangzik, de hálás vagyok azért, amit az itt eltöltött négy év alatt kaptam az iskolától, tanáraitól, más diákoktól, az élettől. Az én munkám itt befejeződik, de remélem, lesz majd más, aki továbbviszi.

Pintér Márton 2025A